

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA SAMARALI MULOQOTNI SHAKLLANTIRISH ASOSLARI

Hojimurodova Parvina Begmurotovna

Denov Tadbirkorlik va pedagogika instituti

Boshlang'ich ta'lim y'nalishi 1-bosqich talabasi

Amirqulov Azamjon Joniqul o'g'li

Denov Tadbirkorlik va pedagogika instituti

Pedagogika fakulteti Boshlang'ich ta'lim metodikasi o'qituvchisi

Annotatsiya:

Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq madaniyatini tarbiyalash va samarali muloqotni rivojlantirish strategiyalarini o'rganadi. Tilning erta rivojlanishi va ijtimoiy o'zaro munosabatlarning muhimligini tan olgan holda, o'qituvchilar va ota-onalar yosh o'quvchilarning muloqot qobiliyatlarini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Muloqot ko'nikmalarini birinchi o'ringa qo'yadigan qo'llab-quvvatlovchi muhitni yaratish orqali o'qituvchilar va tarbiyachilar boshlang'ich sinf o'quvchilariga malakali muloqotchilar bo'lishlari mumkin.

Kalit so'zlar: Nutq madaniyati, samarali muloqot, boshlang'ich ta'lim, tilni rivojlantirish, ijtimoiy hamkorlik, o'qituvchilar, ota-onalar.

Abstract:

This article explores strategies for nurturing speech culture and developing effective communication in elementary school students. Recognizing the importance of early language development and social interaction, teachers and parents play a crucial role in shaping the communication skills of young students. By creating a supportive environment that prioritizes communication skills, teachers and educators can become qualified communicators for elementary school students.

Keywords: Speech culture, effective communication, primary education, language development, social cooperation, teachers, parents.

Аннотация.

В данной статье рассматриваются стратегии воспитания культуры речи и развития эффективной коммуникации у учащихся начальных классов. Признавая важность раннего развития языка и социального взаимодействия, учителя и родители играют решающую роль в формировании коммуникативных навыков молодых учеников. Создавая благоприятную среду, в которой коммуникативные навыки ставятся во главу угла, учителя и воспитатели могут предоставить ученикам начальной школы возможность стать.

Ключевые слова: Культура речи, эффективное общение, начальное образование, развитие языка, социальное сотрудничество, учителя, родители.

Kirish

Samarali muloqot qobiliyatlari akademik va ijtimoiy muhitda muvaffaqiyatga erishish uchun asosdir. Boshlang'ich ta'limning shakllanish yillarida nutq madaniyatini rivojlantirish aniq ifodalash, faol tinglash va o'zaro hurmat bilan munosabatda bo'lish uchun asos yaratadi. Ushbu dastlabki bosqichning kommunikativ qobiliyatlarni shakllantirishdagi ahamiyatini anglagan holda, o'qituvchilar va ota-onalar boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq madaniyatini shakllantirish uchun qulay muhitni yaratishda muhim ro'l o'ynaydi.

Qadimgi Sharq mutafakkiri Kaykovusning "Qobusnoma" asarida muloqat madaniyati haqida "Yaxshi so'zlashni o'rgan va muloyim so'zlashdan boshqa narsani odat qilma, negaki qanday so'zni gapirishni istasang, til shuni gapiradi. So'zni o'z joyida so'zla, joyida aytilmagan so'z, agar u yaxshi so'z bo'lsa ham yomon eshitiladi. Muloqat madaniyati, so'zning qadri, undan foydalanish haqida XII-XIII asr mutafakkiri Yusuf Xos Hojib, Ahmad Yugnakiy, A. Navoiyning asarlarida ham ibratli muloqat madaniyati haqida manbalar keltirilgan. Demak chinakkam pedagog o'qituvchi muloqat qobiliyatiga ega bo'lishi, muloqat madaniyati kabi qator komponentlarga ega bo'lishi bilan birga professional nutq madaniyatini yaxshi egallashi kerak.

Nutq madaniyati og'zaki ifodadan ko'proq narsani o'z ichiga oladi; u fikrlarni ifoda etish, mazmunli muloqotga kirishish, fikrlarni aniq va ishonch bilan etkazish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Boshlang'ich yillarda bolalar tilni o'zlashtirish va ijtimoiy rivojlanishning muhim bosqichida bo'lib, bu to'g'ri muloqot odatlarini shakllantirish uchun qulay vaqt.

Metodologiya:

Ushbu maqola boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq madaniyatini tarbiyalash strategiyalarini aniqlash uchun mavjud adabiyotlar va ekspert tushunchalariga tayangan holda sifatli tadqiqot usulidan foydalanildi. Ma'lumotlarni to'plash samarali muloqot, tilni rivojlantirish va boshlang'ich ta'lim bilan bog'liq akademik maqolalar, kitoblar va ta'lim resurslarini ko'rib chiqishni o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, yosh o'quvchilarda nutq madaniyatini tarbiyalash bo'yicha amaliy tushuncha va tajribalar to'plash maqsadida pedagoglar va ota-onalar bilan suhbat va so'rovlar o'tkazildi.

Natijalar:

Maqola natijalari shuni ko'rsatadiki, xulq-atvorni modellashtirish, ishtirokni rag'batlantirish, fikr-mulohazalarni bildirish, faol tinglashni targ'ib qilish, empatiya va hurmatni rivojlantirish, nutq madaniyatini o'quv dasturiga kiritish kabi strategiyalar o'quvchilarning muloqot ko'nikmalarini oshirishning asosiy omillari sifatida

belgilandi. Ushbu strategiyalarni amalga oshirish orqali o'qituvchilar va ota-onalar boshlang'ich sinf o'quvchilariga ishonchli va malakali muloqotchilar bo'lish imkoniyatini beradigan, ularning akademik va ijtimoiy muvaffaqiyatlari uchun poydevor qo'yadigan qo'llab-quvvatlovchi muhitni yaratishi mumkin.

Nutq madaniyatini tarbiyalash strategiyalari

1. Xulq-atvorni modellashtirish: O'qituvchilar va ota-onalar bolalar uchun namuna bo'lib xizmat qiladi. Aniq ifodalash, faol tinglash va hurmatli dialog orqali samarali muloqot qobiliyatlarini namoyish etib, ular o'quvchilarga taqlid qilishlari uchun ijobiy o'rnak bo'ldilar.

2. Ishtirok etishni rag'batlantirish: Talabalar o'z fikr va mulohazalarini erkin ifoda eta oladigan qulay muhit yaratish juda muhimdir. Ishonch va muloqot ko'nikmalarini oshirish uchun sinf muhokamalarida, guruh faoliyatida va taqdimotlarda faol ishtirok etishni rag'batlantiring.

3. Fikr-mulohazalarni taqdim etish: Konstruktiv fikr-mulohazalar muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Talabalarning nutq va tinglash qobiliyatlarini yaxshilashga yordam berish uchun samarali muloqot uchun alohida maqtovlar ayting va xatolarni muloyimlik bilan tuzating.

4. Faol tinglashni targ'ib qilish: Samarali muloqot ikki tomonlama ko'chadir. Talabalarni suhbat davomida diqqatni jamlashga, ko'z bilan aloqa qilishni va aniqlovchi savollar berishga undash orqali faol tinglashning ahamiyatini o'rgating.

5. Turli xil muloqot usullarini o'rganish: Nutq madaniyati turli xil muloqot shakllarini, jumladan, og'zaki, og'zaki bo'lmagan va raqamli aloqalarni o'z ichiga oladi. Talabalarni hikoya qilish, rol o'ynash, drama va raqamli media orqali ifodalashning turli usullarini o'rganishga undash.

6. Empatiya va hurmatni rivojlantirish: muloqotda empatiya, hurmat va inklyuzivlik muhimligini ta'kidlang. Talabalarni boshqalarning nuqtai nazarini hisobga olishga, faol tinglashni mashq qilishga va fikrlar har xil bo'lsa ham konstruktiv muloqotga kirishishga o'rgating.

Nutq madaniyatini tarbiyalash strategiyalari

Xulq-atvorni modellashtirish

Ishtirok etishni rag'batlantirish

Fikr-mulohazalarni taqdim etish

Faol tinglashni targ'ib qilish

Empatiya va hurmatni rivojlantirish

Nutq madaniyatini integratsiyalash

Nutq madaniyatini o'quv dasturiga kiritish

Nutq madaniyatini rivojlantirishni o'quv dasturiga kiritish o'quvchilarning umumiy bilim tajribasini oshiradi. Til san'ati, ijtimoiy tadqiqotlar va hatto matematika kabi fan sohalari sinf muhokamalari, taqdimotlar, bahslar va hamkorlikdagi loyihalar orqali og'zaki muloqot amaliyoti uchun imkoniyatlarni taklif qiladi.

Xulosa

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq madaniyatini shakllantirish ko'p qirrali jarayon bo'lib, pedagoglar, ota-onalar va keng jamoatchilik hamkorligini talab qiladi. Erta yoshdanoq samarali muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga ustuvor ahamiyat berib, biz o'quvchilarni akademik, ijtimoiy va kasbiy jihatdan muvaffaqiyatga erishishlari uchun zarur vositalar bilan jihozlaymiz.

Pedagoglar va tarbiyachilar sifatida keling, yosh o'quvchilarimizga o'zlariga ishonch, hamdardlik va o'zaro hurmatni uyg'otadigan nutq madaniyatini tarbiyalashda davom etaylik, bunda yosh o'quvchilarimizga so'zli kommunikativ va faol dunyo fuqarolari bo'lish imkoniyatini beradi. Birgalikda sa'y-harakatlar va qo'llab-quvvatlovchi muhit orqali biz tobora o'zaro bog'langan dunyoda rivojlanishga tayyor bo'lgan ishonchli muloqotchilar avlodi uchun zamin yaratishimiz mumkin.

Adabiyotlar:

1. Fergyuson, L. V. va Golbi, M. (2019). Sinfda samarali muloqotni rivojlantirish: o'qituvchilar uchun strategiyalar. *Til va tilshunoslik jurnali*, 15(1), 87-104.
2. Green, L., & Smiley, R. (2020). Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq madaniyatini tarbiyalashda ota-onalarning o'rni. *Erta bolalik ta'limi jurnali*, 48 (3), 367-376.
3. Jonson, K. A. va Smit, J. R. (2021). Nutq madaniyatini rivojlantirishni boshlang'ich o'quv dasturiga integratsiyalash: ilg'or tajriba va tavsiyalar. *Ta'lim psixologiyasi sharhi*, 33 (2), 215-230.
4. Patel, S. va Gupta, R. (2022). Boshlang'ich sinf o'quvchilarida faol tinglash ko'nikmalarini rivojlantirish: sinfda amalga oshirish strategiyalari. *O'qituvchi va o'qituvchilar ta'limi*, 106, 103129.